

Kontrol af dyrevelfærd 2008

Resultater fra den danske kontrol af velfærd hos landbrugsdyr og heste under transport, på slagterier og i besætninger

1	Indledning	1
2	Sammendrag og konklusion	2
2.1	Sammendrag.....	2
2.2	Konklusion.....	4
3	Kontrol af dyrevelfærd 2008.....	6
3.1	Fordelingen af velfærdskontrolbesøg i 2008.....	6
3.2	Resultater af kontrolindsatsen 2008.....	7
3.2.1	Resultater af velfærdskontrollen i kvægbesætninger 2008	7
3.2.2	Resultater af velfærdskontrollen i svinebesætninger 2008	11
3.2.3	Resultater af velfærdskontrollen i fårebesætninger 2008	15
3.2.4	Resultater af velfærdskontrollen i gedebesætninger 2008	16
3.2.5	Resultater af velfærdskontrollen i pelsdyrbesætninger 2008	16
3.2.6	Resultater af velfærdskontrollen i hestebesætninger 2008	17
3.2.7	Resultater af velfærdskontrollen i fjerkræbesætninger 2008	18
3.3	Oversigt over antal besætninger uden anmærkninger eller med indskærpelser og/eller politianmeldelser i forbindelse med velfærdskontrollen i besætninger i 2008	23
3.4	Velfærdskontrol i forbindelse med transport af dyr 2008	24
3.4.1	Resultater af velfærdskontrol med dyr transporteret til slagting 2008.....	24
3.4.2	Resultater af velfærdskontrol med dyr transporteret over samlesteder 2008.....	27
3.4.3	Resultater af velfærdskontrol med dyr udført direkte fra besætninger	28
3.4.4	Resultater af velfærdskontrol på slagterier	28

1 Indledning

I denne rapport opgøres resultaterne af kontrollen med dyrevelfærd, som fødevarerregionerne har udført i 2008. Kontrolresultaterne angår dyrevelfærdskontrollen i besætninger og under transport, samt velfærdskontrollen på slagterier.

I 2008 fik mindst 5 pct. af alle besætninger med mindst 10 landbrugsdyr eller heste foretaget velfærdskontrol af en dyrlæge fra én af Fødevarerregionerne. I praksis blev følgende dyrearter kontrolleret: Kvæg, svin, får, geder, heste, mink, gæs, ænder, kalkuner, æglæggende høner og slagtekyllinger. De regler, der er blevet kontrolleret, er alle dyrevelfærdsmæssige bestemmelser, som er fastsat af Justitsministeriet, og som finder anvendelse på den pågældende dyreart og besætning. Hertil kommer EU-bestemmelser om dyrs velfærd, som finder direkte anvendelse i Danmark.

På transportområdet kontrollerer fødevarerregionerne dyrenes transportegnethed ved ankomst til slagterier og samlesteder samt ved udførsel fra besætninger, ligesom regionerne foretager stikprøvekontroller af indladningsforhold (pladskrav, indretning, dokumentkontrol mv.). Desuden foretages kontrol med dyrevelfærden på slagterierne i forbindelse med fremdrivning, opstaldning, bedøvelse og afblødning af dyr.

2 Sammen drag og konklusion

2.1 Sammen drag

Fødevarestyrelsen har i 2008 gennemført 1667 velfærdskontrolbesøg i besætninger med mere end 10 landbrugsdyr eller heste. Antallet af kontrollerede besætninger er mindre end i 2007, hvor 1959 besætninger blev kontrolleret. Faldet i antallet af kontrollerede besætninger skyldes, at udviklingen på især kvæg- og svineområdet i de senere år er gået i retning af færre, men større besætninger.

Omkring 64 pct. af velfærdskontrollen blev i 2008 gennemført i besætninger med kvæg eller svin. Der blev udført kontrol i 384 svinebesætninger og 679 kvægbesætninger. Fordelingen af antallet af velfærdsbesøg på de enkelte dyrearter og kontrolafdelinger er vist i tabel 1 under afsnit 3.1.

Resultaterne af velfærdskontrollen i besætninger er gengivet i tabeller, hvis indhold relaterer sig til forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold, til bevægelsesfrihed og opstaldning, bygningsmæssige forhold, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø, forhold vedrørende foder og vand samt operative indgreb. Resultaterne findes i tabel 2-37 under afsnit 3.2.

For så vidt angår kvæg er 395 forhold blevet indskærpet i 2008 mod 268 i 2007. Den hyppigste årsag til indskærpelse i 2008 var kalve, som blev holdt i enkeltbokse, hvor de ikke kunne se eller røre hinanden. På dette område ligger antallet af indskærpelser på højde med niveauet i 2007. I alt blev 59 forhold i kvægbesætninger meldt til politiet i 2008 mod 30 forhold i 2007. De hyppigst anmeldte forhold i 2008 var syge dyr, der ikke fik den fornødne pleje, ikke blev behandlet af en dyrlæge eller aflivet, hvis de ikke kom sig efter passende behandling. I forbindelse med kontrollen i 2008 havde 496 kvægbesætninger ingen anmærkninger, hvilket svarer til 73 pct. mod 77,9 pct. i 2007.

For så vidt angår svin er 429 forhold blevet indskærpet i 2008 mod 537 i 2007. Den hyppigste årsag til indskærpelse i begge år var, at tildeling af rode- og beskæftigelsesmateriale manglede eller var mangelfuld. Andre forhold, der blev indskærpet relativt hyppigt, var manglende indretning af sygestier samt mangel på fornøden pleje eller behandling af syge dyr. I alt 56 forhold i svinebesætninger blev meldt til politiet i 2008 mod 37 i 2007. Det hyppigst anmeldte forhold var i 2008 utilstrækkeligt antal sygestier. I forbindelse med kontrollen i 2008 havde 225 svinebesætninger ingen anmærkninger svarende til 56,8 pct., hvilket er uændret i forhold til 2007.

Fordelingen af besætninger, der i 2008 blev kontrolleret og fik henholdsvis ingen anmærkninger, én eller flere indskærpelser eller blev meldt til politiet, fremgår af oversigten nedenfor. Tallene er sammenholdt med de tilsvarende oplysninger for 2007.

Dyreart	2007			2008		
	%-del af besætninger uden anmærkning	%-del af besætninger med indskærpelser	%-del af besætninger, der er meldt til politiet	%-del af besætninger uden anmærkning	%-del af besætninger med indskærpelser	%-del af besætninger, der er meldt til politiet
Kvæg	77,9	20,2	1,8	73,0	25,2	1,8
Svin	56,8	39,7	3,5	56,8	40,2	3,0
Øvrige dyrearter	86,8	12,7	0,5	82,0	17,5	0,5

Procentvis fordeling af besætninger uden anmærkninger, besætninger, der har fået indskærpelser og besætninger, der er meldt til politiet, fordelt på kvægbesætninger, svinebesætninger og besætninger med de øvrige kontrollerede dyrearter i hhv. 2007 og 2008. Politianmeldelserne inkluderer eventuelle anmeldelser af forhold, som er blevet indskærpet i det foregående kontrolår, men som ved opfølgende kontrol har vist sig ikke at være rettet.

Resultaterne af velfærdskontrollen i forbindelse med transport af dyr er opgjort i tabel 39-47 under afsnit 3.4.

Ved velfærdskontrollen i forbindelse med transport af svin til slagteri blev der foretaget 169 anmeldelser til politiet for 383 forhold i 2008 mod 210 anmeldelser for 383 forhold i 2007. Den hyppigste årsag til politianmeldelse var i 2008 slagmærker, og den næsthypigste skuldarsår hos søer. Den hyppigste årsag til anmeldelser i 2007 var også slagmærker. I forhold til 2007 er der sket et betragteligt fald i antallet af anmeldelser for skuldarsår (fra 132 i 2007 til 39 i 2008), mens niveauet for slagmærker er stort set uændret (fra 187 i 2007 til 193 i 2008).

I forbindelse med transport af kvæg til slagteri blev der foretaget 111 politianmeldelser for 123 forhold i 2008, mod 74 anmeldelser for 75 forhold i 2007. Den hyppigste årsag var i både 2008 og 2007 transport af højdrægtige dyr.

Der er endvidere i 2008 indgivet anmeldelse til politiet i forbindelse med transport til slagteri af henholdsvis. slagtekyllinger (én anmeldelse) og heste (én anmeldelse).

Kontrollen af svin på samlesteder resulterede i 6 politianmeldelser for 7 forhold i 2008 mod 22 anmeldelser for 36 forhold i 2007. Den hyppigste årsag til politianmeldelse var for lang transporttid. Der blev foretaget én anmeldelse ved transport af kvæg over samlested i 2008, som angik transport af en kælvende ko.

Velfærdskontrollen med slagterier gav i 2008 anledning til 9 politianmeldelser mod svineslagterier for 13 forhold, der alle angik mangelfuld stikning og bedøvelse. Derudover blev der indgivet 3 anmeldelser til politiet mod fjerkræslagterier. I 2007 blev der foretaget politianmeldelse mod ét svineslagteri og ét kreaturslagteri.

2.2 Konklusion

Resultaterne af velfærdskontrollen i kvægbesætninger i 2008 viser for indskærpelsesens vedkommende en stigning i forhold til 2007, idet der blev givet 0,58 indskærpelse pr. besætning i 2008 mod 0,34 indskærpelse pr. besætning i 2007. Antallet af indskærpelser pr. besætning er omtrent på niveau med 2006, hvor der blev givet 0,61 indskærpelse pr. besætning. Stigningen fra 2007 til 2008 skyldes blandt andet en stigning i antallet af indskærpelser vedrørende kalve over 2 uger, der ikke til enhver tid har adgang til drikkevand, samt manglende optegnelser over medicinsk behandling og døde dyr. Hertil kommer en stigning i antallet af indskærpelser vedrørende kreaturer, der ikke behandles forsvarligt samt syge dyr, der ikke får den fornødne pleje/behandling. For kalves vedkommende ses der en stigning i antallet af forhold, hvor kalve i enkeltbokse ikke kan se og røre andre kalve. Andelen af kvægbesætninger, som er blevet anmeldt til politiet, udgør 1,8 pct. i 2008, hvilket er uændret i forhold til 2007.

For så vidt angår svinebesætninger var antallet af indskærpelser steget til 1,12 indskærpelse pr. besætning, hvilket er en stigning i forhold til indskærpelse pr. besætning i 2007, som var 0,94. Frekvensen er dog lavere end i 2006, hvor den var på 1,63 indskærpelse pr. besætning. Man kan ikke pege på et enkelt eller nogen få forhold, der har givet anledning til stigningen, men antallet af indskærpelser for forhold vedrørende utilstrækkelig pleje/ behandling er større end i 2007. Forhold vedrørende for få eller mangelfuldt indrettede sygestier har også været stigende, set i forhold til antallet af kontrollerede besætninger. Andelen af svinebesætninger, som er blevet anmeldt til politiet, udgør 3,0 pct. i 2008, hvilket er en smule under niveauet for 2007, hvor andelen var 3,5 pct. Hovedparten af anmeldelserne angår sygestier og manglende mulighed for at isolere syge eller tilskadekomne dyr.

For så vidt angår får, geder, pelsdyr, heste og fjerkræbesætninger er niveauet stort set uændret fra 2007, og antallet af indskærpelser og politianmeldelser ligger fortsat lavt. I besætninger med mink er der givet en del indskærpelser for manglende adgang til halm og/eller manglende hylde eller rør. Talmaterialet for disse dyrearter er dog væsentlig mindre end for kvæg og svin, og der må derfor konkluderes mere varsomt.

De forhold, der er indskærpet hyppigt i kvæg- og svinebesætninger i 2008 er ofte også indskærpet i 2007. De indskærpede eller politianmeldte forhold, der især springer i øjnene for kvægs og svins vedkommende, er i lighed med tallene fra 2007 syge eller tilskadekomne dyr, der ikke passes forsvarligt eller som udsættes for transport.

I 2008 er der fortsat mange indskærpelser vedrørende sygestier, som ikke er etableret eller som er utilstrækkeligt indrettet. Hertil kommer, at der er et stort antal indskærpelser, der vedrører mangel på permanent eller tilstrækkelig adgang til rodemateriale.

For så vidt angår kvæg er det især opstaldning af kalve i enkeltbokse, hvor de ikke kan se eller røre andre kalve, der giver anledning til problemer, men der er også konstateret problemer med kalve over 2 uger, der mangler permanent adgang til frisk drikkevand.

På transportområdet er antallet af højdrægtige kreaturer, der transporteres til slagting i strid med reglerne fortsat højt i 2008, og antallet er steget siden 2007 (fra 61 tilfælde i 2007 til 78 i 2008).

Antallet af anmeldelser af søer med skuldarsår, som er transporteret til slagteriet, har til gengæld været faldende. I 2006 var antallet 337, i 2007 var tallet reduceret til 132, og i 2008 var der 39

anmeldelser. Det må dog i den forbindelse anføres, at praksis omkring politianmeldelse af skulderris har været under drøftelse i 2008, og at visse typer af afhelede skulderris, som tidligere er blevet anmeldt, når de blev konstateret under slagteprocessen, nu kun anmeldes, hvis visse andre oplysninger om dyrets tilstand forud for slagtingen understøtter anmeldelsen.

Overordnet set er der i 2008 ikke de store udsving i forhold til 2007, hvor udviklingen til gengæld var positiv i forhold til tidligere år. Situationen er stadig ikke tilfredsstillende, idet der fortsat er relativt mange besætninger, der har fået indskærpelser eller er anmeldt til politiet. Derfor er der stadig brug for forbedringer og fokus på dyrevelfærd i besætningerne og i forbindelse med transport af dyr.

Der blev i 2008 indgået et politisk forlig på veterinærområdet, som blandt andet indebærer en række tiltag, der har til hensigt at forbedre velfærdskontrollen. På baggrund af forliget arbejder Fødevarestyrelsen med flere projekter, der vedrører velfærdskontrollen af både besætninger og dyretransporter. I projekterne indgår der blandt andet indførelse af obligatoriske sundhedsrådgivningsaftaler, optimering af risikoudpegningen af besætninger, opnormering og styrkelse af veterinærrejsesholdet, samt styrkelse af kontrollen med vejtransporter. Projekterne skal samlet set bidrage til en kontrol, der er målrettet mod de områder, hvor risikoen for dårlig dyrevelfærd er størst.

3 Kontrol af dyrevelfærd 2008

De nedenstående afsnit omhandler resultaterne af velfærdskontrollen i besætninger samt i forbindelse med transport af dyr i 2008. I afsnit 3.1 findes en oversigt over fordelingen af velfærdskontrolbesøg på de enkelte kontrolafdelinger og dyrearter. Arten og antallet af de forhold, der har givet anledning til indskærpelser eller anmeldelse til politiet i besætningerne er opgjort i afsnit 3.2 og 3.3. I afsnit 3.4 opgøres resultaterne af velfærdskontrollen i forbindelse med transport af dyr til slagteri eller over samlesteder, samt resultaterne af velfærdskontrollen på slagterier.

3.1 Fordelingen af velfærdskontrolbesøg i 2008

Kontrolafd.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Sum pr. dyreart
Dyreart											
Svin	58	37	54	63	30	23	24	35	46	14	384
Kvæg	125	83	87	66	46	93	62	47	49	21	679
Får	17	14	13	14	14	9	11	18	19	26	155
Geder	3	4	2	4	0	1	1	0	5	2	22
Heste	33	15	16	20	14	15	15	15	21	20	184
Mink	25	7	19	0	8	17	2	2	1	0	81
Slagtekyllinger	10	4	4	2	7	6	8	8	0	0	49
Ænder, gæs og kalkuner	1	4	0	1	0	1	1	0	4	0	12
Æg-høner buranlæg	5	5	3	2	5	2	4	5	9	5	45
Æg-høner alternativ	3	3	9	3	3	8	3	3	13	8	56
Sum pr. kontrolafd.	280	176	207	175	127	175	131	133	167	96	1667

Tabel 1. Fordeling af velfærdskontrolbesøg foretaget i besætninger i 2008 fordelt på dyreart og kontrolafdeling

3.2 Resultater af kontrolindsatsen 2008

3.2.1 Resultater af velfærdskontrollen i kvægbesætninger 2008

I 2008 er der gennemført i alt 679 tilsyn med dyrevelfærd i kvægbesætninger, og resultatet af velfærdskontrollen i kvægbesætninger er opgjort for henholdsvis kalve på indtil 6 måneder kvæg over 6 måneder. Der er givet indskærpelser i 171 kvægbesætninger, og 12 besætninger er meldt til politiet. I nogle besætninger er der givet indskærpelser og politianmeldt forhold for både kalve på indtil 6 måneder og kvæg over 6 måneder.

3.2.1.1 Resultater af velfærdskontrollen for kalve indtil 6 måneder

I kvægbesætninger blev der i 2008 indskærpet 244 forhold for kalve på indtil 6 måneder, og 30 forhold blev meldt til politiet. Indskærpelserne og politianmeldelserne fordeler sig som angivet i nedenstående fem tabeller. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er indskærpet eller meldt til politiet, og tallene er således ikke udtryk for antallet af besætninger, der har modtaget indskærpelse eller er blevet meldt til politiet. I alt er der givet indskærpelser i 129 besætninger vedrørende forhold for kalve på indtil 6 måneder, og 12 besætninger er meldt til politiet i 2008 for forhold vedrørende kalve på indtil 6 måneder. I halvdelen af disse 12 besætninger indgik der også forhold vedrørende kvæg over 6 mdr. i politianmeldelsen, jf. afsnit 3.2.1.2.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyrene behandles ikke forsvarligt	2	4
Syge/tilskadekomne dyr får ikke den fornødne pleje/behandling	2	2
Syge/tilskadekomne dyr isoleres ikke i passende rum med tør og bekvem strøelse, når dette er hensigtsmæssigt	2	0
Syge dyr tilses ikke af dyrlæge eller aflives ikke, såfremt de ikke kommer sig efter passende behandling	3	3
Dyr aflødes ikke efter bedøvelse med bolt pistol	3	0
Det erhvervsmæssige dyrehold tilses ikke mindst én gang årligt af en dyrlæge	2	0
Dyrene passes ikke af et tilstrækkeligt antal personer	1	1
Der føres ikke optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr	10	0
- disse optegnelser opbevares ikke i 3 år	1	0
Medicinoptegnelser opbevares ikke i 5 år	5	0

Tabel 2. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

Det fremgår af tabel 2, at der stadig er problemer med kalve, der aflives i besætningen, efter dyret er bedøvet med bolt pistol. I 2008 har 3 besætninger fået indskærpelse for at undlade at afløde kalve efter anvendelse af bolt pistol, og dette antal svarer til antallet i 2007. Der er fortsat mange landmænd, der ikke fører optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr, men også her er antallet på niveau med antallet i 2007. Der er til gengæld en stigning i antallet af anmeldelser til politiet fra 0 anmeldelser i 2007 til i alt 9 anmeldelser i 2008, fordi kalve ikke er behandlet forsvarligt eller ikke har fået den fornødne pleje/behandling eller dyrlægetilsyn i forbindelse med sygdom eller tilskadekomst.

Forhold vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyrene har ikke den fornødne bevægelsesfrihed	1	0
Kalve over 8 uger holdes i enkeltbokse, uden at der foreligger dyrlægeattestation	14	1
Arealkravene for flokvist opstaldede kalve er ikke opfyldt	14	0
Mindstemålene for enkeltbokse til kalve < 8 uger er ikke opfyldt	10	0
Enkeltbokse til kalve er ikke udformet, så kalvene har mulighed for at se og røre hinanden	54	2
Mindstemålene for enkeltbokse til isolering af syge kalve er ikke opfyldt	0	1
Kalve holdes permanent opbundne	8	1

Tabel 3. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning

Tabel 3 viser, at der i lighed med tidligere år er problemer med, at kalve over 8 uger holdes i enkeltbokse, og at kalve i enkeltbokse ikke har mulighed for at se og røre hinanden. Sidstnævnte overtrædelse relaterer sig blandt andet til kalvehytter, der er indrettet på en måde, der ikke tillader kalve at se og røre andre kalve. Antallet af indskærpelser er lidt højere end i 2007, mens færre er blevet politianmeldt. Det konstateres fortsat, at nogle besætninger har permanent opbundne kalve.

Forhold vedrørende bygninger, materialer og hygiejne	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Bygningernes materialer vurderes at være skadelige for dyrene	4	0
Rum og udstyr til fastgørelse af dyrene har skarpe kanter eller fremspring, der kan være skadelige	3	1
Materialer kan ikke rengøres og desinficeres effektivt	12	3
Stalden holdes ikke ren og hygiejnisk i passende omfang	7	1
Staldklimaet vurderes at være skadeligt for dyrene	0	1
Der findes ikke passende naturlig eller kunstig belysning i dagtimerne (9-17) for dyr, der holdes indendørs	8	0
Gødning, urin og spildfoder fjernes ikke så ofte, at tiltrækning af fluer, rotter, mus og andre skadedyr forhindres	8	0
Lejearealet er ikke bekvemt, rent og passende drænet	13	3
Udformning af udstyr til fodring og vanding giver risiko for forurening af foder og vand	4	0
Udegående dyr kan ikke finde ly og læ	0	2
Der er ikke strøelse i passende omfang	8	1

Tabel 4. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer og hygiejne

Forhold vedrørende foder og vand	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Fodring og vanding opfylder ikke fysiologiske og sundhedsmæssige behov	1	1
Kalve over 2 uger har ikke adgang til vand til enhver tid	42	1

Tabel 5. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende foder og vand

I lighed med tidligere år er et af de forhold, der i 2008 hyppigst indskræpes ved velfærdskontrollen hos kalve på indtil 6 måneder, at kalve over to uger mangler permanent adgang til drikkevand. Behovet for drikkevand er et fundamentalt behov hos kalve. I mælkefodringsperioden har kalve også behov for vand, og alle kalve drikker vand, hvis det er tilgængeligt. I Danmark er det opfattelsen, at mælkefodring eller fodring med mælkeerstatning ikke kan erstatte tildelingen af vand. Den tilsynsførende dyrlæge vurderer ud fra skålenes udseende på kontroltidspunktet og landmandens udsagn, om kalvene reelt har haft permanent adgang til drikkevand. I tvivlstilfælde observeres kalvens reaktion, når den tilbydes vand.

Forhold vedrørende operative indgreb	Antal indskræpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Kalve afhornes uden forudgående bedøvelse	0	1
Kalve over 3 mdr. afhornes af producenten	1	0
Kalve over 4 uger gives ikke længerevarende smertebehandling efter kastration	1	0

Tablet 6. Antal forhold, der er indskræpet eller anmeldt til politiet vedrørende operative indgreb

Tablet 6 viser, at det også i 2008 i enkelte besætninger forekom, at afhorning af kalve foretages uden bedøvelse, eller at producenten selv afhørner kalve over 3 måneder.

3.2.1.2 Resultater af velfærdskontrollen for kvæg over 6 måneder

I kvægbesætninger blev der i 2008 indskræpet i alt 151 forhold for kvæg over 6 måneder og 29 forhold blev meldt til politiet. Indskræpelse og politianmeldelse fordeler sig som angivet i nedenstående fire tabeller. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er indskræpet eller meldt til politiet, og tallene er således ikke udtryk for antallet af besætninger, der har modtaget indskræpelse eller er blevet meldt til politiet. Der blev givet indskræpelse i 96 besætninger, og 6 besætninger blev anmeldt til politiet.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskræpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyrene behandles ikke forsvarligt	11	6
Dyrene tilses ikke dagligt	1	0
Dyreholdet tilses ikke mindst én gang årligt af dyrlæge	3	0
Dyrene passes ikke af et tilstrækkeligt antal personer	1	3
Syge/tilskadekomne dyr får ikke den fornødne pleje/behandling	15	3
Syge/tilskadekomne dyr tilses ikke af dyrlæge eller aflives ikke, såfremt de ikke kommer sig efter passende behandling	8	7
Dyr afblødes ikke efter bedøvelse med bolt pistol	4	0
Der føres ikke optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr	28	1
- disse optegnelser opbevares ikke i 3 år	1	1
Medicinoptegnelser opbevares ikke i 5 år	20	0

Tablet 7. Antal forhold, der er indskræpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

Som i de tidligere år er det forhold, der i 2008 oftest blev indskærpet i besætninger med kvæg over 6 måneder, at der skal føres optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr konstateret ved hvert tilsyn.

I 2008 er der, ligesom for kalve på indtil 6 måneder, sket en stigning i antallet af indskærpelser og anmeldelser til politiet for, at kvæg over 6 måneder ikke behandles forsvarligt, og at syge og tilskadekomne dyr ikke får den fornødne pleje/behandling eller dyrlægetilsyn.

Forhold vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyrene har ikke den fornødne bevægelsesfrihed	3	0
Bindsler, tøjlr og lign. er ikke indrettet så dyrenes behov tilgodeses	1	0
Udegående dyr kan ikke finde ly for vejr og vind	0	1

Tabel 8. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning

Forhold vedrørende bygninger, materialer og hygiejne	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Bygningernes materialer vurderes at være skadelige for dyrene	9	0
Rum og udstyr til fastgørelse af dyrene har skarpe kanter eller fremspring, der kan være skadelige	9	0
Materialer kan ikke rengøres og desinficeres effektivt	1	1
Stalden holdes ikke ren og hygiejnisk i passende omfang	3	0
Staldklimaet vurderes at være skadeligt for dyrene	2	1
Der findes ikke passende naturlig eller kunstig belysning i dagtimerne (9-17) for dyr, der holdes indendørs	5	0
Gødning, urin og spildfoder fjernes ikke så ofte, at tiltrækning af fluer, rotter, mus og andre skadedyr forhindres	3	0
Gulvene giver anledning til problemer	1	0
Der findes ikke egnede arealer til isolation af syge dyr	9	2
Udformning af udstyr til fodring og vanding giver risiko for forurening af foder og vand	6	0
Der er ikke installeret mekanisk ventilation	0	1

Tabel 9. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer og hygiejne

Forhold vedrørende foder og vand	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Fodring og vanding opfylder ikke fysiologiske og sundhedsmæssige behov	7	2

Tabel 10. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende foder og vand

3.2.2 Resultater af velfærdskontrollen i svinebesætninger 2008

Der blev i 2008 gennemført 384 tilsyn med dyrevelfærd i svinebesætninger, og der blev givet indskærpelser på 429 forhold. Der var 56 forhold, som blev anmeldt til politiet. De indskærpede og politianmeldte forhold fordelte sig som angivet i nedenstående tabeller. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er indskærpet eller meldt til politiet, og tallene er således ikke udtryk for antallet af besætninger, der har modtaget indskærpelser eller er blevet meldt til politiet. På samme måde kan et givet forhold være indskærpet flere gange i den samme besætning, hvis problemet fandtes i flere afdelinger/staldafsnit, f.eks. manglende rodemateriale til søerne, i fravænningsstalden og hos dyrene i slagtesvinestalden. I alt er der givet indskærpelser i 159 besætninger, og 12 besætninger er meldt til politiet i 2008.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyrene passes ikke af et tilstrækkeligt antal personer	0	1
Dyrene tilses ikke mindst én gang dagligt	0	1
Dyreholdet tilses ikke mindst én gang årligt af dyrlæge	0	1
Der tages ikke tilstrækkelig hånd om syge/tilskadekomne dyr	40	2
Syge/tilskadekomne dyr tilses ikke af dyrlæge, hvis de ikke kommer sig passende efter behandling	2	1
Det er ikke muligt at isolere syge/tilskadekomne dyr	9	5
Der er søer med skuldersår	3	4
Drægtige søer/gylte indsættes ikke rettidigt i drægtighedsstalden	1	1
Der foretages ikke foranstaltninger til hindring af slagsmål	2	1
Der foretages ikke afhjælpende foranstaltninger ved tegn på aggressivitet hos fravænnede svin og slagtesvin	2	1
Aggressive dyr isoleres ikke (ved flokvis opstaldede svin)	5	2
Der foretages unødigt sammenblanding af fravænnede svin	0	1
Der er ikke tilstrækkelig mulighed for flugt/skjul ved sammenblanding af fravænnede/slagtesvin	2	1
Dyr afblødes ikke efter anvendelse af boltipistol	5	1
Der findes ikke en funktionsdygtig boltipistol	2	0
Der føres ikke optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr	18	2
- disse optegnelser opbevares ikke i 3 år	9	0
- disse optegnelser opbevares ikke i 5 år	5	1

Tabel 11. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

Det fremgår af tabel 11, at der i 2008 fortsat er flere tilfælde, hvor det kniber med at få taget tilstrækkelig hånd om syge og tilskadekomne dyr. Når dyr bliver syge, er det vigtigt at der tages hånd om dem på en måde, så de beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe i overensstemmelse med dyreværnslovens bestemmelser herom. Det kan betyde, at dyret skal isoleres og gives særlig pleje og pasning, eller at dyret skal aflives, hvis der ikke er udsigt til helbredelse, eller der er tale om en smertefuld tilstand, hvor det ikke er forsvarligt at lade dyret leve. Ofte er det nødvendigt at sætte dyret i en sygesti, der er indrettet, så der tages særligt hensyn til det syge eller tilskadekomne dyrs behov. I 2008 er det i 9 tilfælde indskærpet og i 5

tilfælde anmeldt til politiet, at der i besætningen ikke har været mulighed for at isolere syge dyr. Se også tabel 13.

Det ses fortsat i nogle besætninger, at dyr, der aflives i besætningen, ikke afblødes, efter de er blevet bedøvet med boltpistol, og at der ikke forefindes en funktionsdygtig kniv til formålet. Den nedgang, der ses i antallet af indskærpelser for manglende afblødning siden 2004, er fortsat i 2008.

Forhold vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Søer/gylte bindes op	1	0
Dyrene har ikke den fornødne bevægelsesfrihed	0	1
Alle svin kan ikke lægge sig, hvile og rejse sig uden besvær	10	1
Svin i individuelle stier kan ikke vende sig	2	1
Arealkravene for søer/gylte opstaldet i individuel-/aflastningssti i løsdriftssystem er ikke opfyldt	1	0
Arealkravene i almindelige stier er ikke opfyldt for orner	4	0
Arealkravene til stier, der bruges til naturlig bedækning, er ikke opfyldt	3	0
Arealkrav til sygestier er ikke opfyldt	12	2
Arealkrav til frit gulvareal til flokopstaldede fravænnings, avls og slagtesvin er ikke opfyldt	7	0
Alle slagtesvin kan ikke æde samtidigt (hvor der ikke fodres ved automater)	2	0

Tabel 12. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning

Det ses af tabel 12, at der fortsat er en del besætninger, hvor der konstateres problemer med overholdelse af arealkrav både til flokopstaldede svin, til orner og i sygestier. Der er også problemer med at overholde kravet om, at svin skal kunne lægge sig, hvile og rejse sig uden besvær.

Forhold vedrørende bygninger, materialer, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Rum/bokse/udstyr er skadelige for svinene	2	1
Rum og arealer er ikke indrettet så dyrenes behov tilgodeses	1	0
Udformning af udstyr til fodring og vanding giver risiko for forurening af foder og vand	1	0
Der er skarpe kanter eller fremspring på rum eller udstyr til fastgørelse af dyr	9	2
Gulvene giver anledning til problemer	7	0
Hygiejnestandarden er ikke i orden	1	0
Det er ikke muligt at desinficere rum/bokse/udstyr	4	0
Gødning, urin og spildfoder fjernes ikke i tilstrækkelig grad	3	1
Lejearealet er ikke rent, veldrænet og bekvemt, hvor alle dyr kan ligge ned samtidig	11	1
Pattegrise mangler en varmekilde	1	0
Staldklimaet er ikke tilfredsstillende	1	0
Der er ikke tilkoblet et passende reservesystem til den mekaniske ventilation (hvor dyrenes sundhed og velfærd afhænger af et mekanisk ventilationssystem)	7	1
Der er ikke tilkoblet et alarmsystem til den mekaniske ventilation (hvor dyrenes sundhed og velfærd afhænger af et mekanisk ventilationssystem)	7	1
Svin holdes indendørs i permanent mørke eller i kunstigt lys uden afbrydelser	1	0
Der findes ikke belysning med en intensitet på min. 40 lux i mindst 8 timer pr. dag	4	0
Belysning følger ikke en 24-timers rytme med perioder med min. 8 timer pr. dag med henholdsvis lys og mørke	4	1
Der er ikke et tilstrækkeligt antal sygestier	29	7
Dyrene kan ikke regulere deres kropstemperatur i sygestier	30	3
Mindre end 2/3 af det samlede gulvareal i sygestien er blødt	47	1
Der er ikke etableret overbrusningsanlæg eller tilsvarende anordning hos søer i løsdrift	2	0
Der er ikke mulighed for overbrusning med vand hos svin >20 kg (fravænnede/slagtesvin)	3	1
Søer/gylte har ikke permanent og tilstrækkelig adgang til rodemateriale	15	1
Søer har ikke adgang til redebygningsmateriale i den sidste uge før forventet faretidspunkt (ved gyllesystemer, hvor det teknisk kan lade sig gøre)	2	0
Alle svin har ikke permanent og tilstrækkelig adgang til rodemateriale	85	4

Tabel 13. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø

Det fremgår af tabel 13, at der fortsat i 2008 ses mange indskærpelser for forhold, der vedrører sygestier. Disse forhold dækker både over antallet og indretningen af sygestier. I januar 2005 blev der indført et krav om, at der skal etableres et tilstrækkeligt antal sygestier i svinebesætninger. Der skal således altid være mindst én sygesti klar til brug i enhver besætning. Desuden stilles der

bestemte krav til indretningen af sygestier, så de tilgodeser de særlige behov som syge og tilskadekomne dyr har.

I lighed med tidligere år er det forhold, der indskræpes oftest ved velfærdskontrollen i svinebesætninger i 2008, at svinene ikke har tilstrækkelig og permanent adgang til rodemateriale. Der ses dog en nedgang i antallet af indskærpelser og politianmeldelser i forhold til 2006, mens antallet af indskærpelser og anmeldelser er på omtrent samme niveau som i 2007 og dermed fortsat meget højt. Svin er højt motiveret for at udføre rodeadfærd og lovgivningen stiller krav om, at svin skal have permanent adgang til en tilstrækkelig mængde halm eller andet manipulerbart materiale, der kan opfylde deres behov for beskæftigelses- og rodemateriale. Materialet skal tildeles på gulvet, hvis det skal opfylde kravet om rodemateriale.

Forhold vedrørende foder og vand	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Udegående svin over 2 uger har ikke fri adgang til rent drikkevand	1	0
Svin over 2 uger har ikke permanent adgang til vand	2	0

Tabel 14. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende foder og vand

Forhold vedrørende operative indgreb	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Halekupering sker ikke inden for grisens 2.- 4. levedøgn	2	0

Tabel 15. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende operative indgreb

I 2008 er der sket et fald i antallet af indskærpelser for forhold der vedrører operative indgreb, såsom halekupering og kastration. Det fremgår af tabel 15, at det i to tilfælde er indskærpet, at halekupering skal foretages inden for grisens 2. til 4. levedøgn, hvilket er en halvering i forhold til 2007. Øvrige forhold - herunder halekupering af mere end halvdelen af halen - har i 2008 ikke givet anledning til anmærkninger.

3.2.3 Resultater af velfærdskontrollen i fårebesætninger 2008

Der blev i 2008 gennemført 155 tilsyn med dyrevelfærd i besætninger med får, og i nedenstående tabeller angives de forhold, der gav anledning til indskærper eller anmeldelse til politiet i 2008. Der blev i alt givet 24 indskærper, mens ingen forhold er anmeldt til politiet. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er indskærpet, og tallene er således ikke udtryk for antallet af besætninger, der har modtaget indskærpelse. I forbindelse med velfærdskontrollen i 2008 blev der i alt givet indskærper til 18 besætninger, og som anført blev ingen besætninger meldt til politiet.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Fårene behandles ikke forsvarligt	1	0
Dyreholdet tilses ikke af en dyrlæge mindst én gang årligt	1	0
Syge/tilskadekomne dyr får ikke den fornødne pleje/behandling	3	0
Syge/tilskadekomne dyr tilses ikke af dyrlæge eller aflives ikke, såfremt de ikke kommer sig efter passende behandling	4	0
Syge/tilskadekomne dyr isoleres ikke i passende rum med tør og bekvem strøelse, når dette er hensigtsmæssigt	1	0
Der føres ikke optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr	4	0
-disse optegnelser opbevares ikke i 3 år	1	0
-medicin optegnelser opbevares ikke i 5 år	6	0
Øremærker er ikke forsynet med passende stop eller lukkeindretning	1	0

Tabel 16. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

Forhold vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Ingen	0	0

Tabel 17. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning

Forhold vedrørende bygninger, materialer og hygiejne	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Udegående dyr kan ikke finde ly for vejr og vind	1	0
Udformning af udstyr til fodring og vanding giver risiko for forurening af foder og vand	1	0

Tabel 18. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer og hygiejne

Forhold vedrørende foder og vand	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Ingen	0	0

Tabel 19. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende foder og vand

3.2.4 Resultater af velfærdskontrollen i gedebesætninger 2008

Der blev i 2008 gennemført 22 tilsyn med dyrevelfærd i besætninger med geder, hvilket resulterede i indskærpelse for 5 forhold, mens ingen forhold er anmeldt til politiet, som det fremgår af nedenstående tabel. De 5 indskærpelser er givet i 2 besætninger.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyreholdet tilses ikke af en dyrlæge mindst én gang årligt	1	0
Rum/bokse/udstyr er skadelige for gederne	1	0
Syge/tilskadekomne dyr får ikke den fornødne pleje/behandling	2	0
Syge/tilskadekomne dyr tilses ikke af dyrlæge eller aflives ikke, såfremt de ikke kommer sig passende efter behandling	1	0

Tablet 20. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

3.2.5 Resultater af velfærdskontrollen i pelsdyrbesætninger 2008

Kontrollen i 2008 var primært rettet mod minkbesætninger, da de udgør størstedelen af pelsdyrbesætningerne i Danmark, og der blev gennemført 81 tilsyn. Der blev givet i alt 54 indskærpelser for forhold, og ingen forhold blev meldt til politiet. De indskærpede forhold fordelte sig som angivet i nedenstående to tabeller. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er indskærpet, og tallene er således ikke udtryk for antallet af besætninger, der har modtaget indskærpelser. I alt blev der i 2008 givet indskærpelser i 37 minkbesætninger, og som anført blev ingen besætninger meldt til politiet.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyreholdet tilses ikke af en dyrlæge mindst én gang årligt	1	0
Ved indsætning af mere end 2 ungdyr føres ikke ekstra tilsyn	1	0
Ved aflivning med kulilte er gasningskammeret udformet og vedligeholdt, så det ikke skader dyrene, og så de kan overvåges	1	0
Ved aflivning med kuldioxid fra en beholder er gasningskammeret udformet og vedligeholdt, så det ikke skader dyrene og så de kan overvåges	2	0
Der føres ikke optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr	13	0
- disse optegnelser opbevares ikke i 3 år	3	0
- medicin-optegnelser opbevares ikke i 5 år	1	0

Tablet 21. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

Forhold vedrørende bygninger, materialer og hygiejne	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Arealkravet for indhusning af hvalpe/unger efter fravæning til 10-11 ugers alderen er ikke opfyldt	1	0
Ved indsætning af mere end to ungdyr er der ikke 850 cm ² ekstra pr. dyr	3	0
Arealkravet til frit tilgængeligt areal er ikke opfyldt	1	0
Der er ikke permanent adgang til halm og enten en hylde eller et rør	27	0

Tabel 22. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer og hygiejne

3.2.6 Resultater af velfærdskontrollen i hestebesætninger 2008

Der blev i 2008 gennemført 184 tilsyn med dyrevelfærd i besætninger med heste. Antallet af indskærpede forhold i forbindelse med velfærdskontrollen i hestebesætninger i 2008 fremgår af nedenstående fire tabeller. Der blev i alt givet indskærpelse for 75 forhold, og ingen besætninger blev meldt til politiet. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er blevet indskærpet, og tallene er således ikke udtryk for antallet af besætninger, der har modtaget indskærpelse. I alt modtog 7 besætninger med heste indskærper i 2008.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyreholdet tilses ikke af en dyrlæge mindst én gang årligt	2	0
Der tilkaldes ikke dyrlæge ved alvorlig sygdom eller hvis hesten ikke bedres efter pleje	1	0
Heste oplæres ikke i håndtering fra tidlig alder	1	0
Beskæring sker ikke efter behov	4	0
Der føres ikke optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr	29	0
- disse optegnelser opbevares ikke i 3 år	26	0

Tabel 23. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

Forhold vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Udegående dyr kan ikke finde ly for vejr og vind	3	0
Dyrene har ikke den fornødne bevægelsesfrihed	3	0

Tabel 24. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning

Forhold vedrørende bygninger, materialer og hygiejne	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Bygningernes materialer vurderes at være skadelige for dyrene	2	0
Rum/bokse/udstyr er skadelige for hestene	1	0

Tabel 25. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer og hygiejne

Forhold vedrørende foder og vand	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Fodring og vanding opfylder ikke fysiologiske og sundhedsmæssige behov	2	0
Hestene har ikke fri adgang til rent drikkevand	1	0

Tabel 26. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende foder og vand

3.2.7 Resultater af velfærdskontrollen i fjerkræbesætninger 2008

3.2.7.1 Resultater af velfærdskontrollen med æglæggende høner i buranlæg

Der blev i 2008 gennemført 45 tilsyn med dyrevelfærd i buranlæg til æglæggende høner, som medførte, at der blev givet indskærpelse for 7 forhold, og 13 forhold blev anmeldt til politiet. Antallet af indskærper og politianmeldelser fordelte sig som angivet i nedenstående fire tabeller. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er indskærpet eller anmeldt til politiet, og tallene er således ikke udtryk for antallet af besætninger, det har modtaget indskærpelse eller politianmeldelse. I 2008 blev der i alt givet indskærpelse i 6 besætninger med æglæggende høner i buranlæg, og 2 besætninger blev meldt til politiet.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Der føres ikke optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr	0	1
Døde høner fjernes ikke hver dag	1	1
Mekanisk udstyr kontrolleres ikke dagligt	0	1
Alarmsystemet virker ikke ved afprøvning	0	1
Der er ikke installeret alarmsystem	0	1
Fejl ved mekanisk udstyr rettes ikke straks, og der træffes ikke foranstaltninger til at beskytte dyrenes sundhed og velfærd	0	1
Hønerne tilses ikke mindst én gang daglig	0	1

Tabel 27. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

Forhold vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Mindstemålene for bundareal i stimulusberigede bure er ikke opfyldt	0	1
Mindstemålene for bundareal i traditionelle bure er ikke opfyldt	1	0
Hønerne har ikke fri adgang til nyttearealet	0	1

Tabel 28. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning

Forhold vedrørende bygninger, materialer, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Hønerne har ikke adgang til tilstrækkelig strøelse	0	1
Der findes ikke passende belysning, så hønerne tydeligt kan se hinanden	1	0
Burene er ikke forsynet med passende kloslidningsanordninger	1	1
Bursystemet er ikke indrettet, så hønerne ikke kan undslippe	1	0
Anlægget holdes ikke tilstrækkeligt rent	0	1

Tabel 29. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø

Forhold vedrørende foder og vand	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Fodring og vanding opfylder ikke fysiologiske og sundhedsmæssige behov	0	1
Hver høne har ikke adgang til 3 drikkepipler eller kopper	2	0

Tabel 30. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende foder og vand

3.2.7.2 Resultater af velfærdskontrollen med æglæggende høner i alternative systemer

Antallet af indskærpede eller politianmeldte forhold i alternative systemer med æglæggende høner fremgår af nedenstående to tabeller. Der blev i 2008 udført kontrol i 56 besætninger med alternativt hold af æglæggende høner, heraf 48 besætninger med mindst 350 æglæggende høner og 8 besætninger med under 350 æglæggende høner. Kun de besætninger, der har mindst 350 æglæggende høner, er omfattet af Justitsministeriets specifikke bestemmelser om beskyttelse af æglæggende høner. I besætninger med under 350 høner er de generelle dyreværnsbestemmelser kontrolleret. Kontrollen resulterede i, at der blev givet indskærpelse for 45 forhold og 3 forhold blev anmeldt til politiet. Der blev i alt indskærpet forhold i 18 besætninger, heraf ét forhold i en besætning med under 350 høner. Én besætning blev meldt til politiet i 2008.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyr, der holdes udendørs, er ikke bedst muligt beskyttede mod rovdyr og smitterisici	1	0
Alarmsystemet virker ikke ved afprøvning	2	0
Døde høner fjernes ikke hver dag	2	0

Tabel 31. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

Forhold vedrørende bygninger, materialer, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Hønerne har ikke adgang til tilstrækkelig strøelse	1	0
Burene er ikke forsynet med passende kloslidningsanordninger	1	0
Der er ikke tilstrækkeligt naturligt eller kunstigt lys til at opfylde hønernes behov	1	0
Systemet er ikke indrettet, så hønerne ikke kan undslippe	1	0
Bygningens materialer/tekniske anlæg er skadelige for hønerne	2	0
Staldklimaet er skadeligt for hønerne	2	0
Anlægget holdes ikke tilstrækkeligt rent	2	0
Mindstekrav til cm siddepind pr. høne/vandret siddepind	6	0
afstand/siddepind afstand til væg er ikke opfyldt		
Siddepinde er ikke anbragt korrekt	3	0

Tabel 32. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø

Forhold vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Max belægningsgrad pr m ² nytteareal er ikke overholdt	1	0
Der er ikke 1 m ² redeplads/120 høner	2	1
Udgangsåbningerne er ikke jævnt fordelt	2	0
Størrelsen på udgangsåbninger opfylder ikke mindstekrav	1	0
Der er ikke 2 m udgangsåbning/1000 høner	1	0
Hønerne kan ikke søge ly og læ	1	0

Tabel 33. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning

Forhold vedrørende foder og vand	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Fodring og vanding opfylder ikke fysiologiske og sundhedsmæssige behov	1	0
Hver høne har ikke adgang til 3 drikkenipler eller kopper	2	0
Der er ikke drikketrug i udendørs areal	1	0
Der er ikke nok fodertrugplads	5	1
Der er ikke nok drikketrugplads	4	1

Tabel 34. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende foder og vand

3.2.7.3 Resultater af velfærdskontrollen med slagtekyllinger

I 2008 blev der gennemført 49 tilsyn med dyrevelfærd i besætninger med slagtekyllinger, og der blev givet indskærpelse i 14 besætninger i forbindelse med velfærdskontrollen. Kontrollen resulterede i, at der blev givet indskærpelse for 21 forhold. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er indskærpet, og tallene er således ikke udtryk for antal besætninger, der har modtaget indskærpelser. De indskærpede forhold fordeler sig som angivet i nedenstående to tabeller. Ingen besætninger modtog et påbud eller blev meldt til politiet.

Forhold vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning	Antal indskærpede forhold	Antal påbud	Antal politianmeldte forhold
Mindstekrav for beregnet belægningsgrad er ikke opfyldt	5	0	0
Den gennemsnitlige maksimale belægningsgrad overskrides	7	0	0

Tabel 35. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bevægelsesfrihed og opstaldning

Forhold vedrørende bygninger, materialer, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø	Antal indskærpede forhold	Antal påbud	Antal politianmeldte forhold
Det krævede lysprogram følges ikke i løbet af opdrætsperioden	6	0	0
Mindstekrav til lysintensitet i lysperiode opfyldes ikke	1	0	0
Skumrings- og dæmringsperiode på mindst 30 min er ikke opfyldt	1	0	0
Det er ikke muligt at desinficere inventar/materialer	1	0	0

Tabel 36. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende bygninger, materialer, hygiejne og berigelse af dyrenes nærmiljø

3.2.7.4 Resultater af velfærdskontrollen i besætninger med kalkuner, gæs og ænder

Der blev i 2008 gennemført 12 tilsyn med dyrevelfærd i besætninger med kalkuner, gæs eller ænder, og der blev givet indskærpelser for i alt 5 forhold i forbindelse med velfærdskontrollen. Antallet fordeler sig som angivet i følgende tabel. Der kan være besætninger, hvor flere forhold er indskærpet, og tallene er således ikke udtryk for antal besætninger, der har modtaget indskærpelse. Der blev i 2008 i alt givet indskærpelser i 4 besætninger, og ingen besætninger blev meldt til politiet.

Forhold vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold	Antal indskærpede forhold	Antal politianmeldte forhold
Dyrene behandles ikke forsvarligt	1	0
Der er ikke tilstrækkeligt naturligt eller kunstigt lys til at opfylde højnernes behov	1	
Der er ikke et egnet reservesystem til den mekaniske ventilation	2	0
Optegnelser over al medicinsk behandling og antallet af døde dyr opbevares ikke i 3 år	1	0

Tabel 37. Antal forhold, der er indskærpet eller anmeldt til politiet vedrørende personale, management, tilsyn og administrative forhold

3.3 Oversigt over antal besætninger uden anmærkninger eller med indskærpelser og/eller politianmeldelser i forbindelse med velfærdskontrollen i besætninger i 2008

Dyreart	Antal besætninger, uden anmærkninger	Antal besætninger, med indskærpelser	Antal besætninger, meldt til politiet
Kvæg	496	171	12
Svin	225	159	12
Får	137	18	0
Geder	20	2	0
Pelsdyr	44	37	0
Heste	177	7	0
Æglæggende høner, buranlæg	38	6	2
Æglæggende høner, alternative systemer	37	18	1
Slagtekyllinger	35	14	0
Kalkuner, gæs, ænder	8	4	0
I alt	1217	436	27

Tablet 38. Oversigt over antal besætninger uden anmærkninger eller med indskærpelser og/eller politianmeldelser i 2008

I kvægbesætninger blev der i alt givet 395 indskærpelser, og 59 forhold blev anmeldt til politiet. Der blev udført 679 besøg i kvægbesætninger. Dette svarer til, at der i gennemsnit blev givet 0,58 indskærpelse og politianmeldt 0,09 forhold pr. kontrolleret kvægbesætning.

I svinebesætninger blev der i alt givet 429 indskærpelser, og 56 forhold blev anmeldt til politiet. Der blev udført 384 besøg i svinebesætninger. Dette svarer til, at der i gennemsnit blev givet 1,12 indskærpelse og politianmeldt 0,14 forhold pr. kontrolleret svinebesætning.

Anmeldelse af forhold til politiet er indgivet ved det ordinære velfærdsbesøg i de tilfælde, hvor der konstateres forhold, som efter den tilsynsførende dyrlæges vurdering må opfattes som groft uforsvarlig behandling af dyr, eller hvis der er tale om særlige tilfælde af uforsvarlig behandling af dyr. I andre tilfælde er der indgivet en politianmeldelse, når det ved et opfølgende kontrolbesøg blev konstateret, at et indskærpet forhold ikke er rettet. Det opfølgende besøg aflægges efter en frist, der afhænger af forholdets karakter. Et antal af de indskærpelser, der er givet i slutningen af 2008, er der først fulgt op på ved et opfølgende besøg i 2009, og det kan derfor ikke udelukkes, at velfærdskontrollen i besætninger i 2008 medfører flere politianmeldelser end dem, der fremgår af oversigten. Disse vil i stedet indgå i resultaterne for 2009.

3.4 Velfærdskontrol i forbindelse med transport af dyr 2008

3.4.1 Resultater af velfærdskontrol med dyr transporteret til slagting 2008

3.4.1.1 Politianmeldelser

I forbindelse med at dyr transporteres til slagteri har de tilsynsførende dyrlæger på slagteriet i 2008 i en række tilfælde konstateret forhold der gav anledning til, at besætningsejer, chauffør og/eller den ansvarlige for transportvirksomheden er blevet meldt til politiet. Antal anmeldelser fordelt på dyreart fremgår af nedenstående tabel.

Dyreart	Antal anmeldelser til politiet	Antal politianmeldte forhold
Svin	169	383
Kvæg	111	123
Slagtekyllinger	1	1
Hest	1	1

Tabel 39. Antal anmeldelser til politiet og antal forhold i forbindelse med transport til slagting i 2008

Karakteren af de forhold der gav anledning til anmeldelser til politiet fremgår af tabel 39-42. Der kan være indtil flere dyr på samme transport, som udløser anmeldelser for det samme forhold. Dette gør sig f.eks. gældende i situationer med grise med slagmærker.

Forhold	Antal politianmeldte forhold
Støttehalthed	11
Springhalthed	11
Ledbetændelse/halthed	11
Læsion af tå	2
Udskridning, begge bagben	1
Senekontraktur	1
Knoglebrud, gamle	4
Brok	8
Skuldarsår	39
Brændmærker efter el-støder	15
Navlebrok	5
Lyskebrok	1
Halebid	10
Halekupering m. elastrator/koldbrand	3
Slag med tatoveringshammer	38
Slagmærker	193
Overlæs på køretøj	2
Endetarmsprolaps	9
Bylder	1
Elefantøre/blodøre	3
Tarmbetændelse	1
Ører kuperet	1
Afmagret	2
Sår forsøgt syet af ejer selv	1
Klemt til døde i bil	2
Defekt bund i bil og manglende strøelse	1

Tabel 40. Antal forhold fordelt på årsag, der er meldt til politiet i forbindelse med transport af svin til slagting i 2008. Antallet af dyr med slagmærker er større end antallet af anmeldte forhold, idet antallet er opgjort til 1 i anmeldelser, hvor det faktiske antal dyr ikke er anført.

For svin udgør slagmærker den største gruppe af forhold, der er meldt til politiet fra slagterier i 2008, og der er sket en stigning i antallet i forhold til de 187 forhold, der blev anmeldt i 2007, når slag med tatoveringshammer regnes med.

Derimod er antallet af anmeldelser af skuldarsår hos søer faldet fra 132 i 2007 til 46 i 2008. Søer med skuldarsår har ligeledes givet anledning til anmeldelser i forbindelse med velfærdskontrollen i besætninger.

Udover slagmærker og skuldarsår udgør forhold relateret til dyrenes bevægeapparat også en hyppig årsag til anmeldelser i 2008. Der er foretaget 41 anmeldelser i 2008, hvilket er en stigning i forhold til 26 anmeldte forhold i 2007.

Forhold	Antal politianmeldte forhold
Støttehalthed	6
Springhalthed	3
Halt	14
Hofteskred, ældre	1
Kæbesvulst	2
Kæbebrud	2
Transport af højdrægtig	78
Transport 9 dage efter kælvning	1
Transport af drægtig ko m. dødt fuldbåret foster	1
Kronisk ledbetændelse	1
Indgroet horn	3
Afmagret	2
Ridser/sår i hud	1
Byld og sår ryg	1
Sprunget yverbånd	1
Døende, med bylder (bagben)	1
Skedeprolaps	1
Overlæs	2
Transport af uens dyr sammen	2

Tablet 41. Antal forhold fordelt på årsag, der er meldt til politiet i forbindelse med transport af **kvæg** til slagting i 2008

I forbindelse med transport af kvæg til slagteri tegner transport af højdrægtige dyr sig for langt størstedelen af de forhold, der er politianmeldt i 2008. Den 1. juli 2004 trådte lov om forbud mod slagting og aflivning af drægtige produktionsdyr og heste i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden i kraft. Samtidig trådte et forbud mod transport af de pågældende dyr i kraft, således at drægtige kreaturer ikke anses for transportegnede i de sidste 28 dage af drægtighedsperioden. Fra 2005 til 2006 skete der en halvering af antallet af disse tilfælde, men niveauet er næsten uændret siden da.

Forhold	Antal politianmeldte forhold
Overlæs	1

Tablet 42. Antal forhold fordelt på årsag, der er meldt til politiet i forbindelse med transport af **fjerkræ** til slagting i 2008

3.4.1.2 Indskærpelser

Dyreart	Antal indskærpelser	Antal indskærpede forhold
Svin	118	397
Kvæg	21	25

Tabel 43. Antal indskærpelser og antal indskærpede forhold i forbindelse med transport til slagting i 2008

Fødevareregionerne har indberettet, at der er meddelt 118 indskærpelser fordelt på 397 forhold ved velfærdskontrol i forbindelse med transport af svin til slagterier. Antallet af indskærpelser er næsten identisk med antallet fra 2007, hvor der var 110 indskærpelser, men der ses en stigning i antallet af indskærpede forhold. Dette skyldes for en væsentlig del 3 indskærpelser for dyr med urin-ætsninger, der tilsammen omfattede 105 dyr. De indskærpede forhold vedrører primært lidelser relateret til bevægeapparatet samt brok og slagmærker. Samtlige forhold fremgår af tabel 44.

Forhold	Antal indskærpede forhold
Halthed	6
Forvoksede klove	7
Knoglebrud, gl.	1
Knoglebrud under aflæsning	1
Manglende strøelse	1
Store brok	41
Halebid	4
Slagmærker	87
Slagmærker m. tatoeringshammer	101
Skuldarsår	12
Overlæs på køretøj	8
Endetarmsprolaps	1
Tarmforsnævring/magre	4
Bylder	1
Betændelse øre	6
Eksem/urin-ætsninger	105
Mangelfuldt indrettet bil/defekter	3
Mangelfuld ventilation	3
Deforme ben	1
Sår	4

Tabel 44. Antal indskærpede forhold fordelt på årsag i forbindelse med transport af **svin** til slagting i 2008. Ved overlæs på køretøj er angivet antallet af transporter ikke det faktiske antal dyr.

Der er foretaget 21 indskærpelser fordelt på 25 forhold ved velfærdskontrol i relation til transport af kreaturer til slagteri, hvilket er en fordobling af antallet i 2007. Forholdene fremgår af tabel 45.

Forhold	Antal indskærpede forhold
Afmagret	3
Haltheder	3
Forvoksede klove	3
Gangrænøs yverbetændelse	1
Sår	3
Blødninger i huden	5
Byld	2
Transport af nykælver	2
Uens dyr blandet	1
Overlæs	1
Vogn ikke overdækket	1

Tabel 45. Antal indskærpede forhold fordelt på årsag i forbindelse med transport af **kvæg** til slagtning i 2008. Ved overlæs er angivet antallet af transporter, ikke det faktiske antal dyr.

3.4.2 Resultater af velfærdskontrol med dyr transporteret over samlesteder 2008

Transport over et samlested med henblik på videre transport udgør en betydelig belastning for dyrene særligt i forbindelse med af- og pålæsning af dyrene. Derfor skal den tilsynsførende dyrlæge ud over at vurdere, om dyrene har været egnede til transport til samlestedet også vurdere, om dyrene er egnede til den påtænkte videre transport. Der er i den forbindelse konstateret forhold, som har givet anledning til, at besætningsejer, chauffør og/eller den ansvarlige for transportvirksomhederne er blevet meldt til politiet.

Dyreart	Antal anmeldelser til politiet	Antal politianmeldte forhold
Svin	6	7
Kvæg	1	1

Tabel 46. Antal anmeldelser til politiet og antal anmeldte forhold i forbindelse med transport over samlesteder i 2008

Karakteren af de forhold, der gav anledning til anmeldelser til politiet fremgår af tabel 47.

Forhold	Antal politianmeldte forhold
Forvoksede klove	1
Ikke transportegnede dyr	2
Transporttid > 8 timer	4*

Tabel 47. Antal forhold, fordelt på årsag, der er meldt til politiet i forbindelse med transport af **svin** over samlesteder i 2008. * Hver transport betragtes her som ét forhold.

Der er sket et markant fald i antallet af anmeldelser vedrørende svin fra 22 anmeldelser i 2007 til 6 i 2008. For kvæg er antallet uændret 1..

Transporttid over 8 timer for søer var den hyppigste årsag til politianmeldelser ved transport af svin over samlesteder i 2008, og i to af tilfældene omfattede anmeldelserne tillige afgivelse af urigtige oplysninger til offentlig myndighed.

I 2008 blev der foretaget én politianmeldelse ved transport af kvæg over samlesteder, og denne angik en ko, der kælvende under transporten. Der er i ét tilfælde givet en indskærpelse vedrørende mangelfuld strøelse, malkning og fodring.

Der er foretaget 4 indskærper i forbindelse med transport af svin over samlesteder omfattende fire dyr med for lange klove, en støttehalt og et tilfælde af overlæs.

3.4.3 Resultater af velfærdskontrol med dyr udført direkte fra besætninger

I 2008 har der i tre tilfælde været forhold relateret til transport af dyr direkte fra besætninger til udlandet, som har givet anledning til indskærpelse eller anmeldelse til politiet.

Der er indskærpet ét forhold om manglende overholdelse af arealkrav, mens der er indgivet én politianmeldelse for manglende overholdelse af arealkrav for en eksport af søer, og én anmeldelse omfattende mangelfuld udfyldelse af logbøger i to tilfælde og manglende returnering af logbøger i fire tilfælde.

3.4.4 Resultater af velfærdskontrol på slagterier

Fødevareregionernes tilsynsførende dyrlæger kan ved velfærdskontrollen i forbindelse med fremdrivning, opstaldning, bedøvelse og afblødning af dyr finde dyreværns mæssigt betænkelige forhold, der kan give anledning til anmeldelse af slagteriet, herunder slagteriets personale, til politiet.

I 2008 har fødevareregionerne indgivet 9 anmeldelser til politiet mod svineslagterier for 13 forhold. Alle forholdene omfattede mangelfuld stikning og afblødning efter bedøvelse. Der blev desuden indgivet 3 anmeldelser til politiet mod fjerkræslagterier. Disse anmeldelser angik i to tilfælde unødigt langt ophold i kasserne og i et tilfælde dyr, der døde som følge af varmt vejr. Antallet af anmeldelser mod svineslagterier er væsentligt forøget i forhold til 2007, hvor der kun blev foretaget én anmeldelse.

Der er givet 4 indskærper til svineslagterier: To tilfælde for mangelfuld stikning og afblødning, ét tilfælde for hårdhændet behandling og ét tilfælde af manglende adgang til vand.

Der er hverken indgivet anmeldelse til politiet mod kreaturslagterier i 2008 eller meddelt indskærper til kvæg- og fjerkræslagterier i 2008.